

30 augustus >

Na wat miscommunicatie, strenge controles en vertraging op vliegveld Eindhoven, vertrokken wij (Koen Vliegthart, Ria Hordijk, Chris de Romph en ik, Margriet van Dam) rond 10.00 uur met het vliegtuig naar Cluj in Roemenië.

Daar met een witte Duster (huurauto) naar de Theologische Universiteit. Bagage uitgeladen en daarna ons eerste bezoek gebracht aan bisschop Kato Bela in het 'bisschoppelijk paleis'.

Gesproken over de kerken in Transsylvanië. Jongeren zoeken werk in het buitenland. In de kerken in de dorpen zijn vooral ouderen lid, omdat jongeren dus wegtrekken en omdat ze het te traditioneel vinden. Dat vindt de bisschop een probleem. "Een echte kerkelijke gemeente wordt gevormd door ouderen en jongeren samen."

Nederlanders verwachten dat de armoede in Roemenië minder is, nu het land bij de EU is, maar de bisschop zegt dat het nog erger is. In het communisme was iedereen gelijk, maar nu is het verschil tussen rijk en arm heel groot. Dat is vooral goed te zien als je Cluj vergelijkt met de dorpjes.

31 augustus >

Nadat we in de Theologische Universiteit hadden geslapen (de één beter dan de ander), gingen we naar Rupea. Een lange tocht van meer dan 200 kilometer. Wel even wennen aan de Roemeense/Hongaarse wegpiraten die overal tussendoor schieten!

In Rupea naar kledingwinkel van dominee Szegedi Laszlo. Veel kleding, maar erg rommelig. Internaat wordt gerenoveerd. Meubels zijn erg verouderd. Die hebben eerst vijftien jaar in Nederland gestaan en staan nu al vijftien jaar in Rupea. Jongeren van het internaat zetten de meubeltjes opnieuw in de verf, maar ze hebben hier echt nieuwe spullen nodig (kasten, matrassen).

Daarna naar de tweedehands winkel van Bram Voorn vlakbij Sf. Gheorghe. Dit is een dagbestedingproject voor mensen met een

beperking. Bram maakt zich zorgen, omdat hij minder spullen binnenkrijgt.

Vervolgens reden we door naar Arcus, waar dominee Peter Makkai woont. Met hem reden we naar Valea Crisului. Bij dominee Nagy Szolt Attila leverden we eerst de Nutricia af, die Ria had meegenomen voor zoon Mark die een taaislijmziekte heeft.

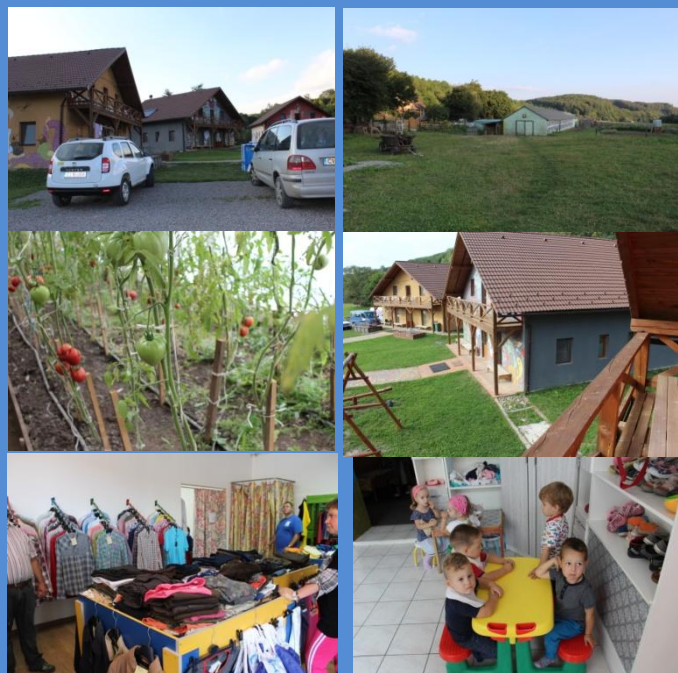

Daarna reden we naar de vakantiehuizen die Peter Makkai met zijn stichting Diakonia heeft gerealiseerd en waarin wij zouden overnachten. Peter vertelde ons over zijn toekomstige projecten: zigeuners laten samenwerken met gehandicapten in de kas en op het land.

1 september >

Peter Makkai gaf ons een rondleiding langs de Iriz vakantiehuizen, door de kas, langs de dieren en door de moestuin. Zeven jonge mensen met een beperking werken hier het hele jaar door. Ze voelen zich betekenisvol en komen hier tot rust. Verder bracht Peter ons langs het kantoor van Diakonia, langs een zigeunerndorp waarin Diakonia

kinderactiviteiten organiseert, langs de Iriz winkel en langs kinderopvang in het Rotary Huis.

Vervolgens aten we in de sociale werkplaats in Sf. Gheorghe. Tegelijk was hier de opening van het nieuwe werkseizoen na de zomervakantie. Omdat Sarfath 20 jaar bestaat, kregen wij van Peter Makkai en de anderen daar een paar verrassingen. Eerst een bank met het naamplaatje 'Stichting Sarfath'. Ria mocht het lint doorknippen. En daarna een taart met het Sarfath-logo erop, waarin Ria het mes mocht zetten.

's Middags hebben we de Iriz winkel in Covasna bekeken waarin tevens de kleding van Zeeman,

McGregor en Gaastra door gehandicapten wordt verkocht.

Terug bij de vakantiehuizen in Valea Crisului wachtte ons een barbecue. Hierbij waren Zwitserse dominees aanwezig die ook waren overgekomen om hun hulpprojecten van Stichting HEKS (Hilfswerk der Evangelischen Kirchen Schweiz) te bekijken.

2 september >

Nadat we weer in één van de drie Iriz vakantiehuizen hadden geslapen, namen we afscheid van Peter Makkai en zijn vrouw en reden we naar Odorheiu. Daar brachten we een bezoek aan het internaat van Doboi Laszlo en Magda. Magda en haar dochter verwelkomden ons. In al die tijd dat het internaat bestaat (dit jaar 25 jaar!), hebben ze ruim duizend kinderen gehad. Nu zitten er 106 kinderen op. In de trappenhuisen zijn de vensters vervangen door kwalitatieve kunststoffen ramen. Er moeten nog wat renovaties plaatsvinden. Kleding die ze krijgen, verkopen ze op een vlooienmarkt van drie dagen. De opbrengst daarvan kunnen ze gebruiken voor de renovaties. Magda gaf aan dat de gedroogde peulvruchten, die tegenwoordig bij de voedselhulp zitten, erg op prijs worden gesteld.

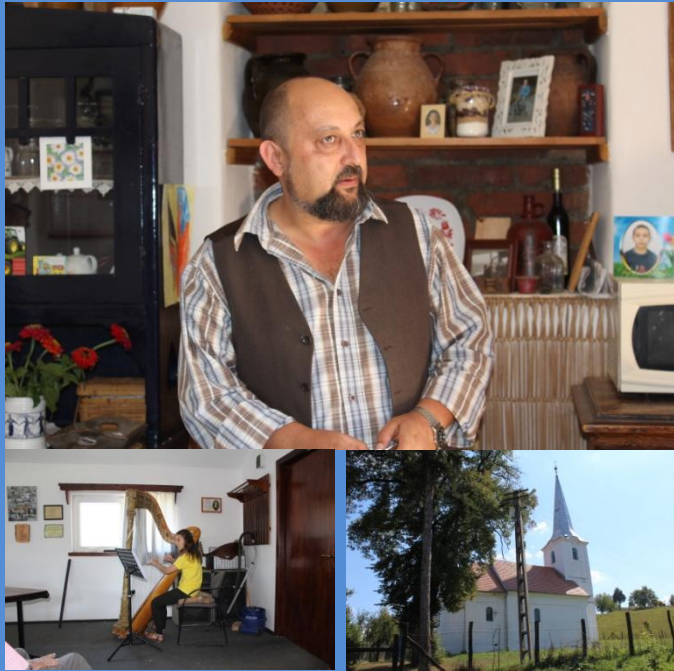
Na het middageten volgde een lange rit naar Cipau. Hiermee bewogen we ons weer meer richting Cluj. In Cipau bezochten we sponsordominee Lukacs Zoltan, zijn vrouw, zijn zoon van 16 jaar en zijn zoontje van bijna 5 jaar. Dit jongste zoontje vond het maar wat leuk. Hij deed met Ria een computerspelletje, zat bij Chris op schoot en speelde met Margriet een potje voetbal. En de Sarfath-balpen vond hij schitterend. De dominee ontvangt weinig geld van zijn gemeente en van het kerkelijk district. Daarom is hij ook leraar Engels. Zijn vrouw is lerares Frans. Bij dit gezin mochten wij overnachten. Koen, Ria en Chris sliepen ieder in een hoek van een grote slaapkamer en Margriet sliep in een hoekje van de woonkamer.

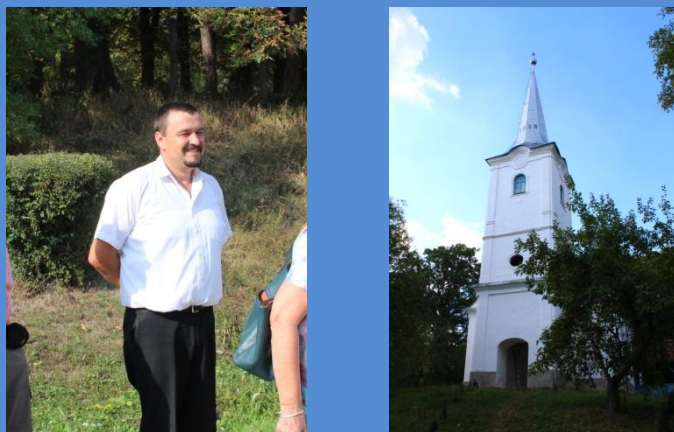
3 september >

's Ochtends hadden we even tijd voor een toeristisch uitstapje naar Targu Mures, omdat de dominee had afgezegd.

Begin van de middag kwamen we aan in Cotus, bij sponsordominee Biro Jenő. Zijn vrouw werkt. Hijzelf is doordeweeks druk met de administratie en het geven van Bijbelstudie. Verder is hij dirigent van een paar koren. Dat laatste is een hobby. Zijn dochter speelt harp en liet speciaal voor ons iets horen...wow! Dit was één van de gezelligste bezoeken. Het dorpje Cotus ligt trouwens prachtig tussen de bergen.

Daarna door naar sponsordominee Biro Laszlo in Sacareni. Hier waren wat misverstanden. Hij wist niet dat hij geld van ons kreeg, maar dat was wel het geval. Hij is predikant in twee kerken. Zijn vrouw werkt ook als tandarts. We weten niet zeker of deze dominee nog ondersteuning nodig heeft.

We sloten af met sponsordominee Kerekes József in Vargata. De vrouw van de burgemeester kwam langs om als tolk te dienen. Met hen deden we een soort 'safari' langs drie kleine kerkjes, waarin Kerekes József voorgaat. De volgende dag zouden we het vierde kerkje zien en gelijk de dienst

meemaken. Deze dominee preekt drie keer per zondag, in drie kerkjes dus, want ze houden hier maar één dienst per kerk. De gemeenteleden van de vier kerkjes komen uit veertien dorpjes. De dominee is ook nog psychotherapeut en zijn vrouw heeft een apotheek naast hun huis. Ook hier rees bij ons de vraag of zij ondersteuning nodig hebben. Op dit adres konden we overnachten in het gastenverblijf.

4 september

's Ochtends gingen we naar de kerk in Jobbagyfalva. Zo'n 25 mensen, waaronder wij, zaten in het kerkje. Aan de ene kant zaten de mannen en aan de andere kant de vrouwen. Een vrouw trok aan een touw om de kerkklokken te luiden. Kerekes József leidde de dienst en zijn vrouw speelde op het orgel. Van de preek konden wij natuurlijk niets volgen, want alles was in het Hongaars. Alleen de woorden 'igen' (ja), nem (nee), Isten (God) en Jezus Krisztus waren herkenbaar. De psalmen en gezangen zongen we mee. De melodie was hetzelfde als bij ons, maar er werd a-ritmisch gezongen. Het handjevol gemeenteleden zong uit volle borst. Bijzonder om zo'n klein groepje christenen mee te maken.

Na de dienst gingen we door naar Gurghiu, waar sponsordominee Nagy Szabo Istvan woont. Bij deze dominee zullen we de sponsoring ook moeten stoppen, want zelf heeft hij het best goed. In de tuin heeft hij een hottub en een zomerkeuken. Daarom was het zo goed dat we deze reis maakten. Zodat we konden controleren of deze sponsordominees, die nog niet zo lang worden ondersteund, het geld echt nodig hebben. Vanuit Nederland hebben we daar te weinig zicht op. Nagy Szabo Istvan organiseert veel voor de jeugd in de kerk en hij weet goed wat er onder de gemeenteleden leeft.

Na dit bezoek gingen we naar sponsordominee Kenderesi Istvan in Sieu. Deze dominee is niet getrouwd en zijn ouders wonen sinds hun pensionering bij hem in. Hij en zijn gemeente zijn

blij met de kleding en voedselpakketten. De repen chocola deelde hij dit jaar uit aan de kinderen op de Bijbelstudie. Hij mist de jongeren in de kerk en dat maakt hem verdrietig.

Nadat we van Kenderesi Istvan een 'stukje' watermeloen hadden gekregen, reden we naar Sieu Sfantu. Hier woont de vrouwelijke sponsordominee Molnar Helen. Zij was niet goed op de hoogte van de sponsoring, maar ze gaf aan dat ze het niet nodig had. Ze preekt in drie kerken. Ze wil een gebouwtje verderop verbouwen tot dagcentrum voor ouderen. Hiervoor zijn spullen nodig, zoals stoelen, tafels en rolstoelen. Hierin zou Sarfath een rol kunnen spelen. Die avond reden we naar een hotel in de buurt waarin we konden overnachten. Molnar Helen had dit voor ons geregeld.

5 september >

Deze laatste dag gingen we eerst naar Chiochis, naar sponsordominee Gaspar Karoly. Deze dominee is van plan met zijn vrouw en zoontje te verhuizen richting Cluj. Dat vindt hij ook belangrijk voor zijn kind, want dan kan hij daar naar school. Hij bedankte in het bijzonder voor de financiële ondersteuning die hij tot nu toe heeft gekregen. Daardoor kan hij dominee zijn in een kleine plaats. Ook is hij blij met de voedselpakketten. Als hij richting Cluj verhuist, hoopt hij daar ook te krijgen voor de 67 gemeenteleden. Als hij Chiochis verlaat, is hij bereid om de voedselactie in deze plaats (voorlopig) nog te regelen.

Daarna reden we naar Sarmasel Gara. Eerst reden we verkeerd en de mensen die daar aan de weg wonen, begrepen ons niet goed, want ze konden geen Engels of Duits. Uiteindelijk haalde de sponsordominee Molnar Karoly ons op. Zijn vrouw deed het woord. We reden naar hun kerk, waarin ze gelijk met wat gemeenteleden een kerkdienst

voor ons organiseerden. We werden haast 'koninklijk' ontvangen. Na de dienst kregen we een maaltijd in de kerk. Daarna gingen we naar een kindertehuis in een plaats verderop. Molnar Karoly is daar psycholoog. Geld hiervoor komt van de stichting Emmaüs. In dit kindertehuis kregen we een avondmaaltijd.

Tenslotte volgde de rest van de autorit terug naar Cluj. In Cluj gingen we nog even wat drinken en de reis evalueren. Deze avond kwamen de eerste regenspetters van de week naar beneden. In de Theologische Universiteit konden we nog vier uur slapen voordat we weer naar het vliegveld moesten.

6 september >

Om 04.00 uur ging de wekker en met een paar koekjes als 'eerste ontbijt' vertrokken we naar het vliegveld. Met het vliegtuig weer naar Eindhoven.

